

در گفت‌وگو با سوران اشعری
مؤلف کتاب‌های آموزشی
مکانیک خودرو:

نا آشنایی ناشران با شاخه‌های درسی و نوع کتاب‌ها

محمدحسین معتمدراد

اشاره

آقای سوران اشعری متولد ۱۳۵۷، ساکن شهرستان ارومیه است که در سال ۱۳۸۱، دوره‌ی کارشناسی خود را در «دانشگاه شهید رجایی» تهران در رشته‌ی اتومکانیک گذراند. وی ضمن داشتن سابقه‌ی تدریس در آموزش و پرورش، هم اکنون به عنوان سر گروه حوزه‌ی آموزشی مکانیک خودرو در استان آذربایجان غربی نیز فعالیت دارد. بررسی و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی، بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی، معرفی و عیب‌یابی پژوه ۲۰۶، بررسی سیستم‌های انژکتوری تزریق مستقیم سوخت (GDI)، خودروهای گازسوز (CNG)، و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری با دستگاه دیاگ (DIAG)، شش اثر این دبیر آموزش و پرورش است. در ادامه، متن گفت‌وگو با ایشان را می‌خوانید.

■ در انتشار کتاب‌های «بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی دیزلی» و «عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی» چه هدفی را دنبال کرده‌اید؟

در طول مدت تدریس در شاخه‌ی کاردانش و شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای، همیشه به علت این که کتاب‌های موجود از لحاظ مطالب، اشکالات فراوانی داشتند و اصلاً به روز نبودند، دچار مشکل بودیم. از طرف دیگر، با توجه به گسترش روزافزون صنعت خودروسازی و ارائه‌ی سیستم‌های جدید در تمامی قسمت‌های خودرو، نیاز به کتاب‌های جدیدالتألیفی که بتوانند تا حدی مطالب جدید را پوشش دهند، احساس می‌شد. ولی متأسفانه چنین کتاب‌هایی به ندرت وجود داشتند و اگر هم بودند، چندان با کیفیت نبودند. شاید به این علت که مؤلفین این نوع کتاب‌ها، فقط خواسته‌اند کل مطالب مورد نیاز رشته را در کتاب خود بیاورند که این کار باعث شده است مطالب را به صورت خلاصه و نه کامل در کتابشان بیاورند.

تصمیم
گرفتم که برای هر
قسمت اصلی از مطالب
کتاب درسی یک کتاب
جداگانه بنویسم که در آن
تقریباً کل مطالب مفید و
جامع آورده شود

به همین علت تصمیم گرفتم که برای هر قسمت اصلی از مطالب کتاب درسی یا استانداردهای آموزشی رشته‌ی مکانیک خودرو، یک کتاب جداگانه بنویسم که در آن، تقریباً کل مطالب مفید و جامع آورده شود. به همین دلیل، یکی از مطالب مهم کتاب‌های درسی را که همان قسمت سوخت‌رسانی است، انتخاب کردم. در این مبحث در چند سال گذشته دستخوش تغییرات بسیار زیادی شده است و تقریباً هر خودرو از نوع سوخت‌رسانی انژکتوری خاص خود استفاده می‌کند. بنابراین، «بررسی و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی» را نوشتم تا کمکی هر چند کوچک به هنرآموزان و هنرجویان این رشته کرده باشم.

همین شرایط در مورد سوخت‌رسانی انژکتوری دیزلی نیز صادق بود. این مطلب هر چند به عنوان یک کتاب در هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای ارائه شده است، ولی بسیار خلاصه و ناکارآمد بود و تنها یک نوع پمپ انژکتور دیزلی آن هم بسیار خلاصه توضیح داده شده است. به همین علت تصمیم گرفتم کتابی را با عنوان «بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی دیزلی» بنویسم که انواع رگولاتورها و پمپ‌ها در آن توضیح داده شده باشد. این کتاب با وجود اشکالات احتمالی، می‌تواند به هنرآموزان و هنرجویان این رشته کمک کند و آن‌ها را با انواع پمپ‌ها و رگولاتورها آشنا سازد.

■ این کتاب‌ها چه حجمی از برنامه‌ی درسی را پوشش می‌دهند و به چه میزان به درک و فهم محتوای برنامه‌ی درسی هنرجویان کمک می‌کنند؟

کتاب «بررسی و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی» تقریباً ۹۰ درصد مطالب آموزشی مربوط به سوخت‌رسانی را تحت پوشش قرار می‌دهد. به علاوه، به هنرجویان کمک می‌کند که اجزای یک سیستم سوخت‌رسانی انژکتوری بنزینی را بشناسند، با عملکرد و محل قرارگیری تک تک اجزا در خودروها آشنا شوند، و در پایان بتوانند این سیستم‌ها را عیب‌یابی کنند. در این کتاب

سعی شده است، مطالب به زبان بسیار ساده و همراه با شکل توضیح داده شوند تا درک آن‌ها برای هنرجویان هنرستان‌ها به راحتی میسر باشد.

کتاب «بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی دیزلی» نیز، علاوه بر مطالب کتاب درسی، به بررسی انواع سیستم‌های رگولاتور می‌پردازد تا هنرجویان با انواع آن‌ها آشنا شوند. در این کتاب هم سعی شده است که مطالب بسیار ساده و همراه با شکل توضیح داده شوند.

■ مخاطبان این دو کتاب بیشتر چه کسانی هستند؟

هنرآموزان و هنرجویان رشته‌ی مکانیک خودرو در شاخه‌های کاردانش و فنی‌و حرفه‌ای و دانشجویان رشته‌ی مکانیک خودرو در دوره‌ی کاردانی می‌توانند از این دو کتاب استفاده کنند. از کتاب «بررسی و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی» نیز همه‌ی تعمیرکاران و علاقه‌مندان به این رشته می‌توانند استفاده کنند. در حال حاضر این دو کتاب در بعضی از هنرستان‌ها و آموزشکده‌های فنی کشور تدریس می‌شوند.

■ مهم‌ترین مزیت این کتاب‌ها را در چه می‌بینید؟

کتاب «بررسی و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی»، تمامی قطعات مدار سوخت‌رسانی انژکتوری را توضیح می‌دهد. مهم‌ترین مزیت آن، توضیح دو سیستم رایج در خودروهای ساخت داخل کشور توسط دو شرکت «ایران خودرو» و «سایپا» و استفاده از اهمیت برای عیب‌یابی این‌گونه سیستم‌هاست. دستگاه عیب‌یاب دیاگ همیشه توانایی تشخیص عیب را ندارد، در حالی که با اهم‌تر می‌توان دقیق‌تر این کار را کرد. با استفاده از اهم‌تر، ضمن عیب‌یابی، ارتباط بین اجزا را با هم بهتر درک کنیم. به علاوه، چون هنرجو مجبور است از نقشه‌ی الکتریکی مربوط به آن سیستم استفاده کند، نقشه‌خوانی را نیز یاد می‌گیرد و به کمک مهارت نقشه‌خوانی می‌تواند عیب‌یابی تمامی خودروها را انجام دهد.

کتاب «بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی دیزلی» نیز دارای مزیت‌هایی است. از جمله به بررسی انواع رگولاتورها، انواع پمپ‌ها و پمپ‌های الکترونیکی پرداخته است که به تازگی در خودروهای دیزلی نصب شده‌اند. این کتاب هنرجویان را با انواع پمپ‌های انژکتوری دیزلی موجود در صنعت خودروسازی آشنا می‌سازد.

■ چه تعریفی از کتاب کمک‌آموزشی و کمک‌درسی دارید؟

کتاب کمک‌درسی به کتابی گفته می‌شود که اهداف همان اهداف کتاب درسی باشد، همه‌ی مطالب آن را پوشش دهد و در همان چارچوب باشد، با این تفاوت که با تمرینات و مطالب اضافی، به دانش‌آموزان و هنرجویان کمک کند که مطالب کتاب را بهتر یاد بگیرند. در حالی که

کتاب «بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی دیزلی» نیز علاوه بر مطالب کتاب درسی به بررسی انواع سیستم‌های رگولاتور می‌پردازد تا هنرجویان با انواع آن‌ها آشنا شوند

کتاب کمک آموزشی ممکن است تمام مطالب یک درس یا استاندارد آموزشی را ارائه ندهد و فقط به قسمت خاصی از مطالب اشاره کند، اما آن را به صورت گسترده و پیشرفته‌تری توضیح دهد تا هنرجو را به دانش بالاتر و عمیق‌تری رهنمود سازد.

■ دو اثر معرفی شده‌ی شما در «کتاب‌نامه‌ی رشد»، شامل کدام یک از دو تعریف بالا هستند؟

هر دو کتاب جزو کتاب‌های کمک آموزشی هستند. به این علت که کتاب «بررسی و عیب‌یابی سیستم‌های انژکتوری بنزینی»، علاوه بر مطالب استاندارد ارائه شده توسط «سازمان فنی‌وحرفه‌ای» برای رشته‌های مکانیک خودرو، به مطالب اضافه‌تر از آن نیز پرداخته که همان عیب‌یابی با اهم‌متر، نقشه‌خوانی و توضیح دو سیستم سوخت‌رسانی انژکتوری ارائه شده توسط ایران خودرو و سایپاست.

مطالب ارائه شده در کتاب «بررسی انواع سیستم‌های سوخت‌رسانی دیزلی» نیز فراتر از مطالب کتاب‌های فنی‌وحرفه‌ای هستند. این کتاب هم مطالب اضافه‌تر و پیشرفته‌تری برای درک و بهره‌گیری بیشتر هنرجویان دارد. به این دلیل، دو کتاب مذکور جزو کتاب‌های کمک آموزشی هستند نه کتاب‌های کمک‌درسی.

■ از تولید کتاب‌های کمک‌درسی و کمک‌آموزشی در حوزه‌های آموزشی فنی‌وحرفه‌ای و کاردانش زیاد استقبال نمی‌شود، چرا؟ در این خصوص چه راه‌حلهایی در پیش رو دارید؟

یکی از دلایلی که ناشران از این نوع کتاب‌ها استقبال نمی‌کنند، ناآشنایی با شاخه‌های درسی و نوع کتاب‌ها و مطالب مورد تدریس، و بی‌اطلاعی از تعداد مخاطبان است. چون اکثر ناشران اول به مسائل اقتصادی توجه دارند و هنگام ارائه‌ی کتاب اولین سؤالی که از مؤلف می‌شود این است که مخاطبان این کتاب چند نفرند و کتاب برای چه دوره‌های تحصیلی کاربرد دارد. هر چه تعداد مخاطبان بیشتر باشد، ناشران به چاپ بیشتر علاقه خواهند داشت. دلیل دیگر می‌تواند عدم اطمینان ناشران به هنرآموزان باشد. ناشران به دانش و مطالب ارائه شده توسط هنرآموزان اطمینان ندارند که ناشی از بی‌اطلاعی و ناآگاهی خود ناشر از رشته‌ی مورد بحث کتاب است.

برای رفع این مشکل، می‌توان فهرست ناشرانی را که قبلاً کتاب‌های هنرآموزان را چاپ کرده‌اند، برای کلیه‌ی هنرستان‌های کشور فرستاد تا هنرآموزان علاقه‌مند بتوانند کتاب‌های خود را توسط این ناشران به چاپ برسانند.

■ معرفی کتاب‌های مناسب در کتاب‌نامه‌ی رشد را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ چه شیوه‌ی دیگری را برای معرفی این نوع کتاب‌ها پیشنهاد می‌کنید؟

معرفی کتاب‌های مناسب در کتاب‌نامه‌ی رشد بسیار عالی است. ولی مشکل این است که کتاب‌نامه در دسترس همه‌ی هنرآموزان قرار نمی‌گیرد. برای مثال، این‌جانب در طول دوران

تدریس هیچ وقت این کتاب‌نامه را در هنرستان ندیدم و با آن آشنایی نداشتم. بنابراین، اگر کتاب‌نامه به همه‌ی هنرستان‌های کاردانش و فنی‌وحرفه‌ای کشور و نیز برای گروه‌های آموزشی متوسط نظری و مهارتی ارسال شود تا همه‌ی همکاران از آن بهره‌مند شوند و از کتاب‌های جدیدالتألیف آگاهی یابند، بسیار بهتر خواهد بود. حتی لازم است به همه‌ی استان‌ها برای پخش در هنرستان‌ها ارسال شود و در صورت امکان پی‌گیری کنید که در هنرستان‌ها پخش می‌شود یا نه. یکی دیگر از اشکالات، چاپ کتاب‌نامه در اسفند ماه بود. بهتر است در تابستان چاپ و در شهریور و مهر در همه‌ی هنرستان‌ها پخش شود تا در اوایل سال تحصیلی که هنرآموزان منابع مورد نظر را تعیین می‌کنند، بتوانند از کتاب‌های جدید معرفی شده در کتاب‌نامه‌ی رشد استفاده کنند. چاپ کتاب‌نامه در اسفند ماه و پخش آن در تابستان، آن هم وقتی که مدارس تعطیل هستند، باعث می‌شود که کتاب‌نامه مفید واقع نشود.

■ برای بررسی و انتخاب کتاب‌ها، چه معیارها و ملاک‌هایی را می‌توانید ارائه دهید؟

به نظر من، ابتدا باید شرایط انتخاب یک اثر به عنوان کتاب آموزشی یا کمک‌درسی در اختیار همه‌ی همکاران علاقه‌مند قرار گیرد تا آن‌ها بتوانند مطالب تألیفی خود را براساس آن تألیف کنند. لزومی ندارد که کتاب صرفاً به یک خودرو یا موضوعی خاص تعلق داشته باشد، بلکه مهم مطالب ارائه شده در کتاب است. برای مثال، این‌جانب در مورد پژوه ۲۰۶ کتابی نوشته‌ام که چون به یک خودروی خاص پرداخته، تأیید نشده است. در صورتی که مطالب آن کاملاً به درد همه‌ی هنرآموزان و هنرجویان می‌خورد. بنابراین، توصیه می‌کنم بیشتر به مطالب کتاب توجه شود تا این که آیا کتاب به یک خودرو یا موضوعی خاص تعلق دارد یا نه.

به نظر من، کتاب کمک‌آموزشی باید از لحاظ نوشتاری و ادبیاتی کاملاً شیوا و روان باشد و مطالب به سادگی نوشته شده باشد تا درکش برای هنرجویان دشوار نباشد. امکان دارد کتابی دارای مطالب بسیار خوب و مفیدی باشد، ولی چون از لحاظ ادبیاتی و نوشتاری مناسب نیست، برای هنرجویان قابل استفاده نباشد. هم‌چنین کتاب باید بتواند مطالب مهم را با شکل‌های واضح بیان کند تا درک مطالب برای خواننده آسان باشد.

■ آیا برنامه‌ای برای نوشتن کتاب‌های کمک‌آموزشی دیگری برای هنرجویان دارید؟

بله. در حال حاضر در حال نوشتن کتابی در مورد «برق خودرو» هستم که امیدوارم تا آخر سال به چاپ برسد. به امید خدا، قصد دارم در آینده هم کتاب‌های دیگری در زمینه‌ی مکانیک خودرو بنویسم تا کمک هر چند ناچیزی به هنرآموزان، هنرجویان و علاقه‌مندان این رشته کرده باشم.